

Ольга ШУМ,

orcid.org/0000-0002-4638-843X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Україна, Київ) oshym@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА СТУДЕНТАМ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуто специфіку викладання академічного письма з точки зору провідних науковців та запропоновано власне бачення. Академічне письмо є важливим елементом освітнього процесу, оскільки спрямоване одночасно на розвиток навичок письма, говоріння та презентування. Опанування навичками академічного письма є одним із пріоритетних для сучасного здобувача освіти. Існують різні погляди стосовно наповнення навчальної дисципліни та періоду її викладання. Деякі фахівці притримуються думки, що академічне письмо має бути складовою «Української ділової мови». Інша група вчених надає перевагу вивченню тем у рамках інішомовної підготовки майбутніх фахівців, спираючись на міжнародний обмін досвідом. Також існує частина дослідників, які вважають доцільним опанувати академічне письмо рідною та іноземною мовами одночасно. Сьогодні багато хто підтримує думку вивчати АП поетапно протягом усього періоду навчання на бакалавраті залежно від потреб студентів. Частина тем варто зачіпати з першого року навчання через виконання студентами відповідних видів роботи. Основи реферування та анотування, рекомендації щодо створення якісних презентацій, правила академічної доброчесності та інішомовий тематичний глосарій мають бути неодмінними складовими курсу. Студентів потрібно покроково ознайомлювати зі структурою тез, реферату чи презентації, одночасно забезпечуючи їх лексичним матеріалом. Отримані теоретичні знання студенти неодмінно мають застосовувати на практиці у формі участі у наукових заходах (колоквиумах, конференціях, круглих столах, семінарах та ін.). У результаті кропіткої роботи навички АК дозволяють: генерувати наукові ідеї; послуговуватися аргументаційними та репрезентаційними формами мовлення в академічній комунікації; вести наукову дискусію; систематизувати матеріал та покликатися на авторитетних науковців; аналізувати академічний текст крізь призму змістового наповнення та структурування тощо.

Ключові слова: академічне письмо, наукова мова, науковий стиль, презентація, стаття, дослідження, наукова дискусія.

Olha SHUM,

orcid.org/0000-0002-4638-843X

PhD in Philology,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ukraine, Kyiv) oshym@ukr.net

FEATURES OF TEACHING ACADEMIC WRITING TO NON-PHILOLOGY STUDENTS

The article describes the main features of teaching academic writing from the point of view of leading scientists and offers its own vision. AW is an important element of the educational process, as it is aimed simultaneously at the development of writing, speaking and presentation skills. Mastering the skills of academic writing is one of the priorities for a modern student in education. There are different views regarding the content of the academic discipline and the period of its teaching. Some specialists adhere to the opinion that academic writing should be a component of "Ukrainian business language". Another group of scientists prefers the study of topics within the framework of foreign language training, relying on the international exchange of experience. A part of researchers considers it expedient to master academic writing in native and foreign languages at the same time. Today we support the idea of studying AW throughout the entire period of undergraduate studies, depending on the needs of students. Some topics should be covered from the first year of study through the students' participation in the relevant types of activities. The basics of abstracting and annotating, tips for creating high-quality presentations, rules of academic integrity, and other thematic glossaries should be indispensable components of the course. Step by step students need to be introduced to the structure of theses, essay or presentation. Students must apply the acquired theoretical knowledge in practice in the form of participation in scientific events (colloquiums, conferences, round tables, seminars, etc.). As a result, gained skills of AW allow: to generate scientific ideas; to use argumentative and representative forms of speech in academic communication; to conduct a scientific discussion; to systematize the material and refer to authoritative scientists; to analyze an academic text, etc.

Key words: academic writing, scientific language, scientific style, presentation, article, research, scientific discussion.

Постановка проблеми. Дослідження особливостей викладання основ академічного письма студентам нефілологічних спеціальностей наразі є важливим аспектом забезпечення якісної освіти. Наявність різноманітних пропозицій для студентів (дослідницькі групи, академічна мобільність, гранти, іменні стипендії та інше) підвищують попит на вивчення основ наукової мови як рідної, так і іноземної. Відтак постає потреба розробки комплексних програм та пошуку ефективних методів навчання. Попри наявність низка авторитетних досліджень у цій галузі досі залишається відкритим запитання – чи академічне письмо повинне бути складовою курсу зі стилістики чи практики мови (рідної чи іноземної) або становити окрему дисципліну. Окрім того, дискусійним залишається тематичне наповнення курсу.

Аналіз досліджень. Питання дослідження вивчення академічного письма цікавили і цікавлять чимало науковців по всьому світу. Так, різні думки, погляди та бачення ми можемо віднайти у працях Т. Бабенко, М. Винкке, Г. Гребінник, Н. Духаніної, Р. Комар, Є. Костик, А. Малій, К. П. Макбет, Н. Попова, О. Рубчак, І. Серебрянської, О. Тарнопольського та ін. У цих працях висвітлені як питання реферування та анотування, так і створення наукових праць та їх презентування, а також принципи академічної доброчесності.

Метою нашого дослідження є узагальнення попереднього досвіду та порівняння з метою аналізу складових практичного курсу іншомовного академічного письма для студентів нефілологічних спеціальностей на прикладі вивчення англійської мови здобувачами психологічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає Н. Духаніна, досі не існує уніфікованого трактування та розуміння поняття «академічне письмо» і хто його повинен викладати, проте науковиця погоджується із думкою, що варто цілеспрямовано готувати педагогів-фахівців, які викладатимуть «академічне письмо» як окрему дисципліну чи кредитний модуль (Духаніна, 2018: 330). Дослідниці О. Рубчак та Р. Ленда також зауважують, що академічному письму у закладах вищої освіти приділяють достатню увагу, проте наголошують, що його не часто виокремлюють в окрему дисципліну. Крім того, більшою мірою навчання академічному письму відбувається на другому (магістерському) рівні, а не на першому (бакалаврському). О. Рубчак та Р. Ленда вбачають причину цього у необхідності магістрантів працювати з науковими текстами. При цьому важливо, на думку педагогинь, починати навчати грамотному академічному письму з першого курсу (Рубчак, Ленда, 2022: 113).

Дослідник академічних текстів медичного спрямування А. Вихрущ вважає, що «академічне письмо» є складним і багатоаспектним комплексом умінь, що включає не лише лінгвістичні (мовні, синтаксичні та стилістичні), але й передусім металінгвістичні компетенції, такі як аналіз, критичне мислення, логіка, об'єктивність та повага до інших ідей та текстів. Опанування навичками академічного письма, на думку науковця, є одним із пріоритетних для сучасного студента (Вихрущ, 2021: 113).

У своїй розвідці Н. Павлюк наголошує на необхідності вчитися працювати з різними жанрами академічного письма усім: здобувачам закладів вищої освіти, аспірантам, викладачам, науковцям і дослідникам, які публікують наукові тексти. Авторка розглядає «академічне письмо» як важливий компонент мовленнєвої діяльності в більшості професій. У професійній підготовці фахівця академічна доброчесність повинна стати не лише самостійним видом такої діяльності, але й виконувати освітні, розвивальні та виховні функції. «Академічним письмом» дослідниця вважає вміння висловлювати та обґрунтовувати свої думки за допомогою короткого, при цьому досить переконливого наукового тексту. Це саме те, чому повинен навчитися кожен студент (Павлюк, 2021: 123, 126).

За результатами кількарічного викладання «академічного письма» як складової дисципліни «Іноземна мова (англійська)», ми вважаємо, що зазначений курс має вводитися поетапно протягом навчання на бакалавраті, залежно від потреб студентів. Певні теми варто зачіпати з 1 року навчання, оскільки, наприклад, робота над самостійними проектами (парними чи індивідуальними презентаціями) постійно виконується студентами.

Саме тому, на нашу думку, такі теми як: основи реферування, поради щодо створення якісних презентацій та неодмінно лексичний матеріал, зокрема фрази-зв'язки (*linking phrases*) – студенти мають опанувати ще під час першого року навчання (Шум, 2023: 52-53):

Окрім того, як показав досвід, часто студенти не знають, як правильно структурувати найпростішу презентацію та як оформити слайди. Тому ознайомлення зі структурою доповіді чи то презентації (зачин, основна частина, кінцівка) вони мають ознайомитися до початку виконання завдання:

Частою помилкою є невміння студента схематично зображати свої думки або реферативний матеріал на слайді та доповнювати і пояснювати його під час презентування. Таким чином, завдання викладача дисципліни «Академічне письмо» у рамках курсу «Іноземна мова (англійська)» полягає не лише в ознайомленні студентів із лексичним матеріалом, необхідним для якісного

Приклад 1

Agreeing	Agreeing in part	Giving a presentation	Generalizing
I have the same opinion as...	I agree with you up to the point.	I'd like to begin with...	Generally speaking...
I agree with you on ...	You've got a point but...	I'd like to move on to...	... is roughly the same as...
I suppose so	I see what you mean but...	Not forgetting the matter of...	In general...
I couldn't agree more	I understand what you're saying but...	Before we go any further, let's look at...	On the whole...
To my mind	You could be right, but...	Last but not least there's...	As a rule...

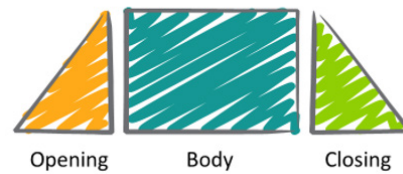
оформлення наукових текстів, але і забезпечити чимало супутніх знань.

Ще однією важливою навичкою, на нашу думку, є вміння правильно відповідати на запитання, адже презентація – це елемент дискусії. Тому з 1 курсу студенти повинні тренувати свої вміння дискутувати:

На 2 році навчання, ми вважаємо, доцільно переходити до ознайомлення з написанням тез та участю у наукових заходах для студентів. Цей етап опанування навичками академічного письма вимагає ретельного дотримання правил академічної доброчесності. На нашу думку, здобувачі освіти можуть для початку познайомитися з прикладами фахових статей та спробувати перетворити їх на тези, дотримуючись усіх необхідних

Приклад 2

PRESENTATION STRUCTURE

вимог. Усі етапи роботи коментує та виправляє викладач, а також надає поради.

Коли студент навчився під керівництвом викладача, а згодом самостійно писати тези та

Приклад 3

Answering questions	Asking for information	Linking phrases
Oh, let me think for a moment...	Could you provide some details?	I would like to tell you
I was surprised to find out that...	Could you explain it in more detail?	my story is about
That's an interesting question...	Can you illustrate that?	to begin with
In answer to your question, I would say that...	Could you give (me) an example?	by the way
I have only a partial answer to your question.	Would you mind telling me...	speaking about

створювати до них презентації, то найкраще апробувати свої вміння під час участі у реальних наукових заходах – конференціях, круглих столах тощо. Обираючи такий шлях розвитку своїх навичок, здобувач освіти отримує можливість зануритись у найнеочікуваніші ситуації.

Приклад 4

Social networks, social support and social capital as elements of psychological well-being of migrants

I.V. Danyliuk
 Doctor of Psychological Sciences, Professor,
 Dean of the Faculty of Psychology
 Taras Shevchenko National University of Kyiv
 S.O. Shykovets
 Ph.D. student in Psychology, Faculty of Psychology
 Taras Shevchenko National University of Kyiv

There is growing interest in the role of migrants' social networks as sources of social capital and elements of psychological well-being of migrants. Networks are, however, often conceptualized rather loosely and insufficient attention has been paid to how migrants access existing networks or establish new ties in the 'host' society. The assumption that migrants are able to access dense networks within close-knit local communities simplifies the experiences of newly arrived migrants, underestimating

Наступним кроком, вважаємо, підготовку та захист бакалаврської роботи, яка є об'ємнішою за обсягом науковою працею, ніж реферат чи тези, але дещо подібна за структурою та наповненням. Хоча, слід зауважити, що більшість бакалаврських та магістерських робіт пишеться українською мовою і лише анотація є англійською. Таким чином, наступним кроком у вивченні «академічного письма» є підготовка до написання та написання наукової статті на 5–6 році навчання:

Із подібним розподіленням тем, ненагромадженням матеріалу, достатнім часом на тренування і апробацію, постійною супервізією здобувач крок за кроком кристалізує свої знання. Якщо студент бажає після отримання диплому бакалавра продовжити наукову роботу, то він уже підготований на відповідному рівні до здійснення досліджень та викладу їх результатів у індексованих виданнях (наприклад, *Scopus*, *Web of Science* тощо). Ми вважаємо

AT THE FOREFRONT OF THE BUFFER: THE CONVERGENCE OF TRADITIONAL AND POSITIVE PSYCHOLOGY

©Pavel Lushyn

¹ State higher educational institution «University of Educational Management» of NAES of Ukraine
Education and Scientific Institute of Management and Psychology
Department of Psychology and Personal Development
Sichovykh Striltsiv Str. 52 A, Kyiv, 04053, Ukraine
e-mail: plushyn@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-9549-1759>

Abstract. The paper provides a holistic or rather a holographic representation of the evolution of a segment of psychological disciplines in the period of its critical self-organization within a so called VUCA-world (volatile, unpredictable, complex and ambiguous). The basic contradiction between Traditional and Positive Psychology are interpreted in terms of a source of development of a novel sphere of psychological research and practice called by the author Buffer or Transition Psychology. Its content is viewed through dialectical, psycho-immunal and clinical perspective. An original non-deficiency principal is defined and illustrated by a case of a severely traumatized woman: within one session she positively resolves into a posttraumatic growth condition. The author raises challenging issues which open up promising discussions and practical implications into psychological and social research.

KEYWORDS: VUCA-world, Positive Psychology, Traditional Psychology, Buffer/Transition Psychology, psychological practice, non-deficiency principal, ecosystem, social psychoimmunity, ecofacilitation, post-traumatic growth.

жаємо, що «Іншомовне академічне письмо» має бути не окремою дисципліною чи курсом, а органічно переплітатися з основною тематикою курсу «Іноземна мова (англійська)» та «Іноземна мова професійного спрямування (англійська)».

Висновки. Академічне письмо є вагомою невід'ємною складовою освітнього процесу, адже наука і практика йдуть пліч-о-пліч. Однак, викладання академічного письма як окремої дисципліни чи курсу викликає чимало дискусій серед науковців. На нашу думку, воно має бути як складовою дисциплін, пов'язаних із вивченням української мови, так і частиною іншомовної підготовки здобувачів освіти, що напряму стосується наукового компоненту та сприяє підготовці іншомовних публікацій високої якості. Проте, ми вважаємо, що академічне письмо має викладатися не разовим окремим модулем, а його тематика має переплітатися із домінуючою дисципліною протягом усього періоду навчання.

Таким чином, завдяки тематичному розподіленню студенти поступово опанують усі необ-

хідні навички та зможуть апробувати їх на практиці, беручи участь у різноманітних наукових заходах для здобувачів освіти: семінари, конференції, колоквиуми, круглі столи тощо. На нашу думку, варто починати курс із основ підготовки ефективних презентацій та реферування. На наступному етапі розглядати структуру та зміст тез паралельно опановуючи правила академічної доброчесності. І перший, і другий етапи підкріплюються практичним досвідом, а саме участю у дискусіях. Наступний етап охоплює роботу із науковими публікаціями – статтями, зачіпаючи різні аспекти: формулювання теми, визначення мети, розрізнення об'єкту і предмету, здійснення експерименту тощо. Завершальним етапом, вважаємо, підготовку іншомовних публікацій до індексованих видань (*Scopus*, *Web of Science* тощо). Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо у порівнянні викладання академічного письма та іншомовного академічного письма та визначенні їхніх меж та потреб у вивченні здобувачами світи – почергове вивчення чи одночасне.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вихрущ А. Академічне письмо: структура і завдання. Медична освіта. 2021. № 1. С. 112-116. URL: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/11979 [15.08.2023].
2. Духаніна Н. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49283/1/Akademichne_pysmo%20_problemy_protsey_pidkhody.pdf [16.08.2023].

3. Павлюк Н. Ознайомлення здобувачів філологічного факультету з жанровими особливостями академічного письма. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 35. Том 4. С. 122-127.

4. Рубчак О., Ленда Р. Особливості викладання академічного письма у вищій школі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 16 (84). С. 112-115. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3773> [16.08.2023].

5. Серебрянська І. Основи академічного письма в закладах вищої освіти: міждисциплінарне спрямування. Освітологічний дискурс, 2021, № 1 (32). С. 87-100. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/753> [15.08.2023].

6. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: методичні рекомендації та програма курсу. К., 2016. 61 с.

7. Шум О. Етапи вивчення іншомовного академічного письма на прикладі англійської мови. Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування України: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 29-30 березня 2023 р. К.: НАУ, 2023. С. 52-53.

REFERENCES

1. Vykhreshch A. (2021) Akademichne pysmo: struktura i zavdannia. [Academic writing: structure and tasks] Medychna osvita, 1. 112-116. URL: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/11979 [in Ukrainian].

2. Dukhanina N. (2018) Akademichne pysmo: problemy, protsesy, pidkhody. [Academic writing: problems, processes, approaches] Mizhnarodni Chelpanivski psykholoho-pedahohichni chytannia, 328-336. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49283/1/Akademichne_pysmo%20_problemy_protseys_pidkhody.pdf [in Ukrainian].

3. Pavliuk N. (2021) Oznaomlennia zdobuvachiv filolohichnoho fakultetu z zhanrovymy osoblyvostiamy akademichnoho pysma. [Acquaintance of students of the philological faculty with genre features of academic writing] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka, 35/4. 122-127. [in Ukrainian].

4. Rubchak O., Lenda R. (2022) Osoblyvosti vykladannia akademichnoho pysma u vyshchii shkoli. [Peculiarities of teaching academic writing in higher education] Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: seriia «Filolohiia», 16 (84). 112-115. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3773> [in Ukrainian].

5. Serebrianska I. (2021) Osnovy akademichnoho pysma v zakladakh vyshchoi osvity: mizhdystyplinarne spriamuvannia. [Basics of academic writing in institutions of higher education: an interdisciplinary approach] Osvitlohichnyi dyskurs, 1 (32). 87-100. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/753> [in Ukrainian].

6. Shlikhta N., Shlikhta I. (2016) Osnovy akademichnoho pysma: metodychni rekomendatsii ta prohrama kursu. [Basics of academic writing: methodical recommendations and course syllabus] 61. [in Ukrainian].

7. Shum O. (2023) Etapy vyvchennia inshomovnoho akademichnoho pysma na prykladi anhliiskoi movy. [Stages of studying foreign language academic writing on the example of the English language] Linhvistychni ta metodolohichni aspekty vykladannia inozemnykh mov profesiinoho spriamuvannia Ukrainy: Materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii 29-30 bereznia 2023 r. 52-53. [in Ukrainian].